

10. Chemie

Vzdělávací oblast: **Člověk a příroda**
Vzdělávací obor: **Chemie**
Vyučovací předmět: **Chemie**

1. Charakteristika vyučovacího předmětu

a) Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Vzdělávací obsah vyučovacího předmět chemie vznikl integrací ze vzdělávacího oboru chemie a tematických okruhů průřezového tématu Environmentální výchova.

Alespoň jedna hodina základního typu týdně se realizuje v odborné učebně chemie. Pro výuku laboratorních a praktických cvičení se třída dělí na polovinu (max. 16 žáků) a tato forma výuky se realizuje v odborné laboratoři chemie.

Při výuce jsou používány následující metody a formy: frontální výuka, skupinová práce, samostatná práce žáka, laboratorní práce.

Základní kurz

Ročník	Hodinová dotace
1. ročník a kvinta	2,5
2. ročník a sexta	2,5
3. ročník a septima	2,5

b) Začlenění tematických okruhů průřezových témat

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA	TEMATICKÝ CELEK	ROČNÍK
Osobnostní a sociální výchova	Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů Poznávání a rozvoj vlastní osobnosti	1. ročník a kvinta 3. ročník a septima
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	Globální problémy, jejich příčiny a důsledky	1. ročník a kvinta 2. ročník a sexta

Multikulturní výchova	Základní problémy sociokulturních rozdílů	1.ročník a kvinta
Environmentální výchova	Člověk a životní prostředí	1.ročník a kvinta 2.ročník a sexta 3.ročník a septima
Mediální výchova	Role médií v moderních dějinách	1.ročník a kvinta

c) Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

Na úrovni předmětu Chemie jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- své učení a pracovní činnost si samostatně plánovat a organizovat
- samostatně či v součinnosti s ostatními žáky provádět pozorování chemických látek a jejich vlastností, jednoduchých chemických procesů
- formulovat v diskusi hypotézy o podstatě probíhajících chemických dějů
- využívat efektivně informace z různých pramenů v dalším studiu a kriticky přistupovat ke zdrojům informací
- umět propojovat chemické poznatky s poznatky dalších přírodovědných oborů k vytvoření relativně uceleného poznání neživé i živé přírody

Kompetence k řešení problémů

Na úrovni předmětu Chemie jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- rozpoznat problém, objasnit jeho podstatu a rozčlenit ho na části
- využívat nabídku dostatečného počtu příkladů a úloh vycházejících z reálného života a vedoucích k samostatnému uvažování a řešení problémů
- vyhledávat, navrhnout a používat různé metody a nástroje k řešení těchto problémů
- využívat osvojené metody řešení chemických problémů i v jiných oblastech poznání, jsou-li zde tyto metody aplikovatelné

Kompetence komunikativní

Na úrovni předmětu Chemie jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- s ohledem na situaci a účastníky komunikace efektivně využívat komunikační prostředky pro komunikaci a spolupráci s ostatními
- užívat chemické symboliky a grafických vyjádření při zápisu vyjadřujícím složení látek a průběh chemických dějů
- srozumitelně formulovat výsledek řešení úlohy z chemie

Kompetence sociální a personální

Na úrovni předmětu Chemie jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- posuzovat reálně své možnosti a být schopen sebereflexe
- při praktických cvičeních projevovat zodpovědný vztah k vlastnímu zdraví a k zdraví druhých
- využívat prostor pro týmovou práci při řešení problémů a naučit se nést zodpovědnost za týmovou práci dosažený výsledek
- úspěšným řešením úloh a problémů týkajících se situací reálného světa posílit jejich sebedůvěru

Kompetence občanské

Na úrovni předmětu Chemie jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- uvažovat o chodu společnosti a civilizace z hlediska udržitelnosti života, jednat tak, aby neohrožoval životní prostředí
- si uvědomovat souvislosti mezi přírodními vědami a společností, zejména přínos
- těchto věd pro rozvoj společnosti
- chovat se informovaně a zodpovědně v situacích ohrožujících život a zdraví

Kompetence k podnikavosti

Na úrovni předmětu Chemie jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- uplatňovat proaktivní přístup, vlastní iniciativu a tvořivost
- rozvíjet jejich experimentální dovednosti a manuální zručnost
- rozvíjet svůj osobní i odborný potenciál, rozpoznat a využívat příležitosti pro svůj rozvoj v osobním a profesním životě
- zodpovědný přístup k zadaným úkolům a úplné dokončení práce

2. Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

Ročník: 1. ročník a kvinta

Očekávané výstupy Žák	Obsah učiva	PT a TO
OBEČNÁ CHEMIE		
<ul style="list-style-type: none"> vymezí pojmy směs, chemicky čistá látka, prvek, sloučenina, atom, molekula, ion a vysvětlí rozdíly mezi nimi žák sestaví jednoduchou aparaturu na některou z metod oddělování složek směsí a oddělí jednotlivé složky směsi zapiše vzorce jednoduchých chemických látek podle jejich názvů a opačně (binární sloučeniny, hydroxidy, kyseliny, polykyseliny a jejich soli, hydrogensoli, hydráty solí) 	<ul style="list-style-type: none"> Chemické názvosloví Soustavy látek a jejich složení <p>LC: Oddělování složek směsí</p>	<p>OSV : Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů</p>
<ul style="list-style-type: none"> definuje mol, molární hmotnost a objem, Avogadrovu konstantu a navzájem přepočítává jednotlivé veličiny definuje hmotnostní a objemový zlomek a látkovou koncentraci a na základě těchto vztahů počítá jednoduché příklady počítá jednoduché příklady na míchání roztoků žák pracuje s odměrným sklem počítá jednoduché příklady na výpočty z chemického vzorce 	<ul style="list-style-type: none"> Veličiny a výpočty v chemii Výpočty látkového množství Výpočty z chemických vzorců Výpočty z chemických rovnic Výpočty koncentrací <p>LC: Práce s odměrným sklem</p>	

<p>a z chemické rovnice</p> <ul style="list-style-type: none"> • sestaví a vyčíslí jednoduché chemické rovnice a jednoduché rovnice redoxních reakcí na základě výměny elektronů 		
<ul style="list-style-type: none"> • popíše složení atomu a rozliší pojmy nuklid, izotop, prvek • charakterizuje typy jaderného záření a vysvětlí rozdíl mezi přirozenou a umělou radioaktivitou • vymezí pojem orbital, hodnoty a význam kvantových čísel • zapíše elektronovou konfiguraci atomu v základním a excitovaném stavu • vysvětlí pojmy ionizační energie a elektronová afinita • vysvětlí pojmy perioda a skupina PSP a zařadí prvky mezi s-, p-, d- a f-, nepřechodné, přechodné a vnitřně přechodné 	<ul style="list-style-type: none"> • Stavba atomu • Periodická soustava prvků 	<p>VMEGS : Globální problémy, jejich příčiny a důsledky</p> <p>MKV : Základní problémy sociokulturních rozdílů</p> <p>MV : Role médií v moderních dějinách</p>
<ul style="list-style-type: none"> • vysvětlí pojem chemická vazba a vymezí vazbu kovalentní, iontovou, kovovou, vodíkovou a van der Waalsovou • u kovalentní vazby vysvětlí pojmy délka vazby a vazebná energie • rozliší typy kovalentní vazby podle násobnosti, typu překryvu a polaritu • určí vaznost prvků v molekulách v základním a excitovaném stavu 	<ul style="list-style-type: none"> • Chemická vazba 	

<ul style="list-style-type: none"> • definuje pojmy chemická reakce a chemická rovnice • určí typ reakce (slučovací, rozklad, nahrazování, podvojná záměna, acidobazická, redoxní, koordinační, srážecí, exotermická, endotermická) • vysvětlí pojmy termochemie, reakční teplo, termochemická rovnice, rychlost chemické reakce, katalyzátor, chemická rovnováha • uvede faktory, které ovlivní rychlost chemické reakce • uvede faktory, které ovlivní chemickou rovnováhu • aplikuje termochemické zákony (1. termochemický zákon) při jednoduchých výpočtech reakčního tepla 	<ul style="list-style-type: none"> • Chemické reakce a chemické rovnice • Tepelné změny při chemických reakcích • Rychlost chemických reakcí a chemická rovnováha <p>LC: Chemické reakce, ovlivnění rychlosti chemických reakcí</p>	
ANORGANICKÁ CHEMIE		
<ul style="list-style-type: none"> • zapíše elektronovou konfiguraci prvku(ů) a vyčte základní informace z PSP • uvede typický výskyt prvku(ů) v přírodě, dále možnosti přípravy, výroby a použití • žák sestaví aparaturu na přípravu nějakého nekovu a prvek prakticky připraví • charakterizuje typické fyzikální a chemické vlastnosti prvku(ů) uvede nejvýznamnější sloučeniny prvku(ů), jejich vlastnosti a případné použití • předvídá průběh typických reakcí nekovů • využívá znalosti základů kvalitativní a kvantitativní analýzy 	<ul style="list-style-type: none"> • Vodík a jeho sloučeniny • Nekovy a jejich sloučeniny (p-prvky) <p>LC: Příprava a vlastnosti nekovu(ů)</p>	<p>EV : Člověk a životní prostředí</p>

Očekávané výstupy Žák	Obsah učiva	PT a TO
OBECNÁ CHEMIE		
<ul style="list-style-type: none"> • charakterizuje kovovou vazbu a kovy podle PSP a uvede jejich typické vlastnosti • porovná podle Beketovovy elektrochemické řady napětí kovů jejich reaktivitu • vysvětlí pojem koordinační sloučeniny a doplní vzorce či názvy jednoduchých koordinačních sloučenin 	<ul style="list-style-type: none"> • Kovy a kovová vazba, vlastnosti kovů 	
ANORGANICKÁ CHEMIE		
<ul style="list-style-type: none"> • zapíše elektronovou konfiguraci prvku(ů) a vyčte základní informace z PSP • uvede typický výskyt prvku(ů) v přírodě, dále možnosti přípravy, výroby a použití • charakterizuje typické fyzikální a chemické vlastnosti prvku(ů) a tyto poznatky aplikuje v praxi • uvede nejvýznamnější sloučeniny prvku(ů), jejich vlastnosti a případné použití • předvídá průběh typických reakcí kovů • využívá znalosti základů kvalitativní analýzy 	<ul style="list-style-type: none"> • Kovy a jejich sloučeniny • s-prvky • p-prvky • d- a f-prvky <p>LC: Reakce kovů LC: Důkazové reakce kationů a aniontů</p>	
ORGANICKÁ CHEMIE		
<ul style="list-style-type: none"> • rozliší anorganické a organické sloučeniny a uvede jejich typické vlastnosti • zhodnotí vlastnosti atomu uhlíku • klasifikuje organické sloučeniny (uhlovodíky a deriváty uhlovodíků) 	<ul style="list-style-type: none"> • Úvod do organické chemie 	

<ul style="list-style-type: none"> • rozliší jednotlivé typy reakcí (A, E, S, přesmyk) a charakterizuje je podle typu štěpení vazby a interagujících částic • charakterizuje jednotlivé typy izomerie v organice 		
<ul style="list-style-type: none"> • používá systematické i triviální názvy uhlovodíků • charakterizuje jednotlivé skupiny uhlovodíků a rozebere jejich strukturu • vysvětlí reakce typické pro jednotlivé skupiny uhlovodíků • uvede zdroje uhlovodíků v přírodě a jejich zpracování, možnosti přípravy, výroby a využití jednotlivých skupin uhlovodíků • připraví v laboratoři nějaký uhlovodík • využívá znalosti základů kvalitativní analýzy 	<ul style="list-style-type: none"> • Uhlovodíky • Alkany, cykloalkany • Alkeny, alkadieny • Alkyny • Areny <p>LC: Příprava a reakce uhlovodíků</p>	<p>VMEGS : Globální problémy, jejich příčiny a důsledky</p> <p>EV : Člověk a životní prostředí</p>

Ročník: 3. ročník a septima

<i>Očekávané výstupy</i>	<i>Obsah učiva</i>	<i>PT a TO</i>
Žák		
ORGANICKÁ CHEMIE		
<ul style="list-style-type: none"> • používá systematické i triviální názvy derivátů uhlovodíků • charakterizuje jednotlivé skupiny derivátů uhlovodíků a rozebere jejich strukturu • vysvětlí reakce typické pro jednotlivé skupiny derivátů • uvede případný výskyt derivátů v přírodě, možnosti přípravy, výroby a využití jednotlivých skupin derivátů uhlovodíků • prakticky provede některé reakce typické pro deriváty uhlovodíků • využívá znalosti základů kvalitativní a kvantitativní analýzy 	<ul style="list-style-type: none"> • Deriváty uhlovodíků • Halogenderiváty • Dusíkaté deriváty • Hydroxysloučeniny – alkoholy a fenoly • Karbonylové sloučeniny – aldehydy a ketony • Karboxylové kyseliny, deriváty karboxylových kyselin <p>LC: Reakce derivátů uhlovodíků</p>	

<ul style="list-style-type: none"> • charakterizuje jednotlivé skupiny heterocyklických sloučenin a uvede jejich zástupce • uvede případný výskyt heterocyklických sloučenin v přírodě a jejich souvislost s alkaloidy • rozebere strukturu pyrrolu, thiofenu, furanu a pyridinu a vysvětlí jejich typické reakce 	<ul style="list-style-type: none"> • Heterocyklické sloučeniny 	<p>OSV : Poznávání a rozvoj vlastní osobnosti</p>
<ul style="list-style-type: none"> • charakterizuje makromolekulární látky a rozliší makromolekulární látky přírodní a syntetické • popíše způsoby výroby některých plastů (polymerace) • prezentuje příklady plastů, syntetických vláken, léčiv, pesticidů, barviv a tensidů, vysvětlí jejich funkci a uvede příklady jejich vlivu na člověka a životní prostředí 	<ul style="list-style-type: none"> • Organické látky kolem nás • Syntetické makromolekulární látky • Léčiva, pesticidy, barviva, detergenty 	<p>EV : Člověk a životní prostředí</p>
BIOCHEMIE		
<ul style="list-style-type: none"> • charakterizuje jednotlivé přírodní látky a uvede jejich základní biologický význam • rozliší jednotlivé typy lipidů, terpenů, steroidů, sacharidů, bílkovin, nukleových kyselin, enzymů, vitamínů a hormonů a uvede jejich základní zástupce • rozebere strukturu přírodních látek a uvede jejich základní chemické vlastnosti • využívá znalosti základů kvalitativní a kvantitativní analýzy • charakterizuje funkci enzymů a uvede možnosti ovlivnění jejich účinku • vysvětlí podstatu základních metabolických procesů a jejich význam • popíše ATP a jeho význam 	<ul style="list-style-type: none"> • Přírodní látky • Lipidy, terpeny, steroidy • Sacharidy • Bílkoviny • Nukleové kyseliny • Enzymy, vitamíny, hormony <p>LC: Důkazy sacharidů, důkazy bílkovin</p>	<p>OSV : Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů</p>

OBEČNÁ CHEMIE

- žák vypočítá jednoduché příklady na výpočet pH silných kyselin a zásad

- pH

Volitelný předmět - dvouletý

Vzdělávací oblast: **Člověk a příroda**
Vzdělávací obor: **Chemie**
Vyučovací předmět: **Seminář z chemie**

1. Charakteristika vyučovacího předmětu

a) Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Vzdělávací obsah vyučovacího předmět chemie vznikl ze vzdělávacího oboru chemie. Předmět navazuje na výuku v základním kurzu a slouží k prohloubení učiva pro úspěšné zvládnutí přijímací zkoušky na vysokou školu a přípravě žáků na vysokoškolské studium.

Alespoň jednu hodinu týdně je nutné realizovat v odborné učebně chemie.

Při výuce jsou používány následující metody a formy: frontální výuka, skupinová práce, samostatná práce žáka, zpracování seminární práce a její obhajoba, případně vypracování referátu a jeho prezentace.

Předmět	Ročník	Hodinová dotace
Seminář z chemie	3. ročník a septima	2
Seminář z chemie	4. ročník a oktáva	3

b) Začlenění tematických okruhů průřezových témat

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA	TEMATICKÝ CELEK	ROČNÍK
Osobnostní a sociální výchova	Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů Sociální komunikace	3. ročník a septima 4. ročník a oktáva

c) Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

Na úrovni předmětu Chemie jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- své učení a pracovní činnost si samostatně plánovat a organizovat
- formulovat v diskusi hypotézy o podstatě probíhajících chemických dějů
- využívat efektivně informace z různých pramenů v dalším studiu a kriticky přistupovat ke zdrojům informací
- umět propojovat chemické poznatky s poznatky dalších přírodovědných oborů k vytvoření relativně uceleného poznání neživé i živé přírody

Kompetence k řešení problémů

Na úrovni předmětu Chemie jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- rozpoznat problém, objasnit jeho podstatu a rozčlenit ho na části
- využívat nabídku dostatečného počtu příkladů a úloh vycházejících z reálného života a vedoucích k samostatnému uvažování a řešení problémů
- vyhledávat, navrhnout a používat různé metody a nástroje k řešení těchto problémů
- využívat osvojené metody řešení chemických problémů i v jiných oblastech poznání, jsou-li zde tyto metody aplikovatelné

Kompetence komunikativní

Na úrovni předmětu Chemie jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- s ohledem na situaci a účastníky komunikace efektivně využívat komunikační prostředky pro komunikaci a spolupráci s ostatními
- užívat chemické symboliky a grafických vyjádření při zápisu vyjadřujícím složení látek a průběh chemických dějů
- srozumitelně formulovat výsledek řešení úlohy z chemie

Kompetence sociální a personální

Na úrovni předmětu Chemie jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- posuzovat reálně své možnosti a být schopen sebereflexe
- využívat prostor pro týmovou práci při řešení problémů a naučit se nést zodpovědnost za týmovou práci dosažený výsledek
- úspěšným řešením úloh a problémů týkajících se situací reálného světa posílit jejich sebedůvěru

Kompetence občanské

Na úrovni předmětu Chemie jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- uvažovat o chodu společnosti a civilizace z hlediska udržitelnosti života, jednat tak, aby neohrožoval životní prostředí
- si uvědomovat souvislosti mezi přírodními vědami a společností, zejména přínos těchto věd pro rozvoj společnosti
- chovat se informovaně a zodpovědně v situacích ohrožujících život a zdraví

Kompetence k podnikavosti

Na úrovni předmětu Chemie jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- uplatňovat proaktivní přístup, vlastní iniciativu a tvořivost
- rozvíjet svůj osobní i odborný potenciál, rozpoznat a využívat příležitosti pro svůj rozvoj v osobním a profesním životě
- zodpovědný přístup k zadaným úkolům a úplné dokončení práce

2. Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

Ročník: 3. ročník a septima

Očekávané výstupy Žák	Obsah učiva	PT a TO
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvoří vzorec z názvu a naopak u uvedených typů anorganických sloučenin:	Názvosloví anorganických sloučenin <ul style="list-style-type: none"> ▪ binární sloučeniny ▪ hydroxidy, kyanidy ▪ kyslíkaté kyseliny, oxokyseliny, polykyseliny a jejich soli ▪ hydráty solí ▪ thiosloučeniny ▪ podvojně soli ▪ ionty ▪ koordinační částice a sloučeniny	OSV : Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Z názvu sloučeniny vytvoří její empirický, souhrnný, strukturní, elektronový vzorec ▪ Chápe význam hybridizace ▪ Odvodí hybridní stavy atomů v molekulách sloučenin ▪ Zná typy izomerie ▪ U jednoduchých sloučenin zakreslí tvar molekuly ▪ U složitějších sloučenin sestaví tvar molekuly pomocí stavebnice 	<p>Stereochemie</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Typy vzorců ▪ Teorie hybridizace ▪ Struktura molekul 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ze známého vzorce (názvu) vypočítá procentové složení sloučeniny ▪ Vypočítá hmotnost prvku (sloučeniny) ze známé hmotnosti sloučeniny (prvku) ▪ Z potřebných údajů vypočítá empirický, souhrnný vzorec ▪ Řeší příklady na procentové složení a molární koncentraci roztoků i při jejich ředění, vzájemném míchání ▪ Přepočítá procentualitu roztoku na jeho molární koncentraci ▪ Zapíše rovnice neutralizačních, srážecích, koordinačních a jednoduchých redoxních reakcí ▪ Upraví složitější rovnice redoxních reakcí anorganických i organických sloučenin ▪ Sestaví úplnou i zkrácenou iontovou rovnici výše uvedených reakcí, určí podstatu reakce 	<p>Základní výpočty v chemii</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Výpočty z chemických vzorců ▪ Výpočty složení roztoků ▪ Úpravy chemických rovnic ▪ Výpočty z rovnic 	

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Na základě chemické rovnice provádí výpočty látkového množství, hmotnosti, koncentrace reaktantů nebo produktů v reakcích ▪ ve stechiometrickém poměru ▪ v nichž je některý z reaktantů v nadbytku ▪ ve směsi látek ▪ látek v roztocích ▪ při nichž vznikají nebo zanikají plyny 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracuje na seminární práci na zvolené téma ▪ (prezentuje a obhájí seminární práci na zvolené téma – prezentaci je možné přesunout na další šk. rok) 	Seminární práce	OSV : Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů Sociální komunikace

Ročník: 4. ročník a oktáva

<i>Očekávané výstupy</i> Žák	<i>Obsah učiva</i>	<i>PT a TO</i>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Provádí jednoduché výpočty z termochemických rovnic ▪ Provádí výpočty s využitím termochemických zákonů ▪ Vypočítá reakční teplo ze známých hodnot disociačních energií vazeb ▪ Řeší příklady z termochemie pomocí spalných nebo slučovacích tepel ▪ Na základě hodnot Gibbsovy energie dokáže předpovědět podmínky pro průběh reakce 	Energie v chemických reakcích <ul style="list-style-type: none"> ▪ Termochemie ▪ Gibbsova energie 	OSV : Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů

<ul style="list-style-type: none"> • Vysvětlí pojem rychlost chemické reakce • Chápe srážkovou teorii a teorii aktivovaného komplexu • Zakreslí reakční koordináty • Vypočítá řád reakce • Sestaví kinetickou rovnici reakce • Vypočítá změny rychlosti reakce při změně koncentrace reaktantů • Předpoví změny rychlosti reakce při změnách teploty nebo při použití katalyzátorů 	<p>Chemická kinetika</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rychlost chemické reakce ▪ Faktory ovlivňující rychlost reakce 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Charakterizuje rovnovážný stav na základě Guldberg-Waageova zákona ▪ Odvodí vztah pro rovnovážnou konstantu ▪ Předpoví složení rovnovážné směsi z hodnoty rovnovážné konstanty a posouvání rovnováhy při změnách koncentrace, teploty nebo tlaku ▪ Chápe pojmy disociační konstanta, stupeň disociace, součinn rozpustnosti a řeší příklady využívající tyto pojmy ▪ Na základě pojmů konstanta stálosti (nestálosti) komplexu, redoxní potenciál předpoví směr průběhu koordinačních, redoxních reakcí ▪ vypočítá pH silných i slabých kyselin a zásad a roztoků solí při jejich hydrolýze 	<p>Chemická rovnováha</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rovnovážný stav ▪ Ovlivňování chem. rovnováhy ▪ Rovnováhy v neutralizačních, srážecích, koordinačních a redoxních reakcích 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvoří z názvu vzorec nebo ze vzorce název uvedených typů organických sloučenin: 	<p>Názvosloví organických sloučenin</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ uhlovodíky ▪ halogenderiváty ▪ dusíkaté deriváty ▪ kyslíkaté deriváty ▪ deriváty karboxylových kyselin ▪ heterocyklické sloučeniny 	

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Po rozboru struktury dané organické sloučeniny určí typickou reakci, popíše její průběh a předpoví produkty reakce této látky se zadaným činidlem 	Mechanismy reakcí v organické chemii	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vypracuje, prezentuje a obhájí seminární práci na zvolené téma (pokud nebylo splněno ve 3. ročníku / septimě) 	Seminární práce	OSV : Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů Sociální komunikace

Volitelný předmět - jednoletý

Vzdělávací oblast: **Člověk a příroda**
Vzdělávací obor: **Chemie**
Vyučovací předmět: **Chemie (maturitní)**

1. Charakteristika vyučovacího předmětu

a) Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Vzdělávací obsah vyučovacího předmět chemie vznikl integrací ze vzdělávacího oboru chemie a tematických okruhů průřezového tématu Environmentální výchova. Předmět navazuje na výuku v základním kurzu a slouží k systematizaci a prohloubení učiva pro úspěšné zvládnutí maturitní zkoušky.

Alespoň jednu hodinu týdně je nutné realizovat v odborné učebně chemie.

Při výuce jsou používány následující metody a formy: frontální výuka, skupinová práce, samostatná práce žáka.

Předmět	Ročník	Hodinová dotace
Chemie	4. ročník a oktáva	3

b) Začlenění tematických okruhů průřezových témat

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA	TEMATICKÝ CELEK	ROČNÍK
Osobnostní a sociální výchova	Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů Poznávání a rozvoj vlastní osobnosti	4. r., oktáva
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	Globální problémy, jejich příčiny a důsledky	4. r., oktáva
Multikulturní výchova	Základní problémy sociokulturních rozdílů	4. r., oktáva

Environmentální výchova	Člověk a životní prostředí	4. r., oktáva
Mediální výchova	Role médií v moderních dějinách	4. r., oktáva

c) Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

Na úrovni předmětu Chemie jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- své učení a pracovní činnost si samostatně plánovat a organizovat
- formulovat v diskusi hypotézy o podstatě probíhajících chemických dějů
- využívat efektivně informace z různých pramenů v dalším studiu a kriticky přistupovat ke zdrojům informací
- umět propojovat chemické poznatky s poznatky dalších přírodovědných oborů k vytvoření relativně uceleného poznání neživé i živé přírody

Kompetence k řešení problémů

Na úrovni předmětu Chemie jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- rozpoznat problém, objasnit jeho podstatu a rozčlenit ho na části
- využívat nabídku dostatečného počtu příkladů a úloh vycházejících z reálného života a vedoucích k samostatnému uvažování a řešení problémů
- vyhledávat, navrhnout a používat různé metody a nástroje k řešení těchto problémů
- využívat osvojené metody řešení chemických problémů i v jiných oblastech poznání, jsou-li zde tyto metody aplikovatelné

Kompetence komunikativní

Na úrovni předmětu Chemie jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- s ohledem na situaci a účastníky komunikace efektivně využívat komunikační prostředky pro komunikaci a spolupráci s ostatními
- užívat chemické symboliky a grafických vyjádření při zápisu vyjadřujícím složení látek a průběh chemických dějů
- srozumitelně formulovat výsledek řešení úlohy z chemie

Kompetence sociální a personální

Na úrovni předmětu Chemie jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- posuzovat reálně své možnosti a být schopen sebereflexe
- využívat prostor pro týmovou práci při řešení problémů a naučit se nést zodpovědnost za týmovou práci dosažený výsledek
- úspěšným řešením úloh a problémů týkajících se situací reálného světa posílit jejich sebedůvěru

Kompetence občanské

Na úrovni předmětu Chemie jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- uvažovat o chodu společnosti a civilizace z hlediska udržitelnosti života, jednat tak, aby neohrožoval životní prostředí
- si uvědomovat souvislosti mezi přírodními vědami a společností, zejména přínos
- těchto věd pro rozvoj společnosti
- chovat se informovaně a zodpovědně v situacích ohrožujících život a zdraví

Kompetence k podnikavosti

Na úrovni předmětu Chemie jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- uplatňovat proaktivní přístup, vlastní iniciativu a tvořivost
- rozvíjet svůj osobní i odborný potenciál, rozpoznat a využívat příležitosti pro svůj rozvoj v osobním a profesním životě
- zodpovědný přístup k zadaným úkolům a úplné dokončení práce

2. Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

Očekávané výstupy	Obsah učiva	PT a TO
Žák		
OBECNÁ CHEMIE		
<ul style="list-style-type: none"> • vymezí pojmy směs, chemicky čistá látka, prvek, sloučenina, atom, molekula, ion a vysvětlí rozdíly mezi nimi • zapíše vzorce chemických látek podle jejich názvů a opačně (binární sloučeniny, hydroxidy, kyseliny, polykyseliny, thiokyseliny, peroxokyseliny a jejich soli, hydrogensoli, hydráty solí, koordinační sloučeniny) 	<ul style="list-style-type: none"> • Chemické názvosloví • Soustavy látek a jejich složení 	<p>OSV: Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů</p>
<ul style="list-style-type: none"> • definuje mol, molární hmotnost a objem, Avogadrovu konstantu a navzájem přepočítává jednotlivé veličiny • definuje hmotnostní a objemový zlomek a látkovou koncentraci a na základě těchto vztahů počítá zadané příklady • počítá příklady na míchání roztoků • počítá příklady na výpočty z chemického vzorce a z chemické rovnice • sestaví a vyčíslí chemické rovnice a rovnice redoxních reakcí na základě výměny elektronů 	<ul style="list-style-type: none"> • Veličiny a výpočty v chemii • Výpočty látkového množství • Výpočty z chemických vzorců • Výpočty z chemických rovnic • Výpočty koncentrací • Úprava redoxních rovnic 	

<ul style="list-style-type: none"> • popíše složení atomu a rozliší pojmy nuklid, izotop, prvek • charakterizuje typy jaderného záření a vysvětlí rozdíl mezi přirozenou a umělou radioaktivitou • vymezí pojem orbital, hodnoty a význam kvantových čísel • zapíše elektronovou konfiguraci atomu v základním a excitovaném stavu a elektronovou konfiguraci iontů • vysvětlí pojmy ionizační energie a elektronová afinita • vysvětlí pojmy perioda a skupina PSP a zařadí prvky mezi s-, p-, d- a f-, nepřechodné, přechodné a vnitřně přechodné • vyčte základní vlastnosti prvku podle jeho umístění v PSP 	<ul style="list-style-type: none"> • Stavba atomu • Periodická soustava prvků 	<p>VMEGS : Globální problémy, jejich příčiny a důsledky</p> <p>MKV : Základní problémy sociokulturních rozdílů</p> <p>MV : Role médií v moderních dějinách</p>
<ul style="list-style-type: none"> • vysvětlí pojem chemická vazba a vymezí vazbu kovalentní, iontovou, kovovou, vodíkovou a van der Waalsovou • u kovalentní vazby vysvětlí pojmy délka vazby a vazebná energie • rozliší typy kovalentní vazby podle násobnosti, typu překryvu a polarity • určí vaznost prvků v molekulách v základním a excitovaném stavu 	<ul style="list-style-type: none"> • Chemická vazba 	
<ul style="list-style-type: none"> • definuje pojmy chemická reakce a chemická rovnice • určí typ reakce (slučovací, rozklad, nahrazování, podvojná záměna, acidobazická, 	<ul style="list-style-type: none"> • Chemické reakce a chemické rovnice • Tepelné změny při chemických reakcích • Rychlost chemických reakcí a chemická 	

<p>redoxní, koordinační, srážecí, exotermická, endotermická)</p> <ul style="list-style-type: none"> • porovná podle Beketovovy elektrochemické řady napětí kovů jejich reaktivitu • vysvětlí pojmy termochemie, reakční teplo, termochemická rovnice, rychlost chemické reakce, katalyzátor, chemická rovnováha • uvede faktory, které ovlivní rychlost chemické reakce • uvede faktory, které ovlivní chemickou rovnováhu • aplikuje termochemické zákony při výpočtech reakčního tepla • žák vypočítá příklady na výpočet pH kyselin a zásad • žák rozliší, zda bude mít daná sůl kyselá, neutrální či zásaditá pH 	<p>rovnováha</p> <ul style="list-style-type: none"> • Roztoky • pH • Hydrolýza solí 	
ANORGANICKÁ CHEMIE		
<ul style="list-style-type: none"> • zapíše elektronovou konfiguraci prvku(ů) a vyčte základní informace z PSP • uvede typický výskyt prvku(ů) v přírodě, dále možnosti přípravy, výroby a použití • charakterizuje typické fyzikální a chemické vlastnosti prvku(ů) uvede nejvýznamnější sloučeniny prvku(ů), jejich vlastnosti a případné použití • předvídá průběh 	<ul style="list-style-type: none"> • Vodík a kyslík a jejich sloučeniny • s-prvky • p-prvky • d- a f-prvky 	<p>EV : Člověk a životní prostředí</p>

<p>typických reakcí prvků</p> <ul style="list-style-type: none"> • využívá znalosti základů kvalitativní a kvantitativní analýzy 		
ORGANICKÁ CHEMIE		
<ul style="list-style-type: none"> • rozliší anorganické a organické sloučeniny a uvede jejich typické vlastnosti • zhodnotí vlastnosti atomu uhlíku • klasifikuje organické sloučeniny (uhlovodíky a deriváty uhlovodíků) • rozliší jednotlivé typy reakcí (A, E, S, přesmyk) a charakterizuje je podle typu štěpení vazby a interagujících částic • charakterizuje jednotlivé typy izomerie v organice 	<ul style="list-style-type: none"> • Úvod do organické chemie 	
<ul style="list-style-type: none"> • používá systematické i triviální názvy uhlovodíků • charakterizuje jednotlivé skupiny uhlovodíků a rozebere jejich strukturu • vysvětlí reakce typické pro jednotlivé skupiny uhlovodíků • uvede zdroje uhlovodíků v přírodě a jejich zpracování, možnosti přípravy, výroby a využití jednotlivých skupin uhlovodíků • využívá znalosti základů kvalitativní a kvantitativní analýzy 	<ul style="list-style-type: none"> • Uhlovodíky • Alkany, cykloalkany • Alkeny, alkadieny • Alkyny • Areny 	<p>VMEGS : Globální problémy, jejich příčiny a důsledky</p> <p>EV : Člověk a životní prostředí</p>
<ul style="list-style-type: none"> • používá systematické i triviální názvy derivátů uhlovodíků • charakterizuje jednotlivé skupiny derivátů uhlovodíků a rozebere jejich strukturu • vysvětlí reakce typické 	<ul style="list-style-type: none"> • Deriváty uhlovodíků • Halogenderiváty • Dusíkaté deriváty • Hydroxysloučeniny – alkoholy a fenoly • Karbonylové sloučeniny – aldehydy a ketony 	<p>EV : Člověk a životní prostředí</p>

<p>pro jednotlivé skupiny derivátů</p> <ul style="list-style-type: none"> • uvede případný výskyt derivátů v přírodě, možnosti přípravy, výroby a využití jednotlivých skupin derivátů uhlovodíků • využívá znalosti základů kvalitativní a kvantitativní analýzy 	<ul style="list-style-type: none"> • Karboxylové kyseliny, deriváty karboxylových kyselin 	
<ul style="list-style-type: none"> • charakterizuje jednotlivé skupiny heterocyklických sloučenin a uvede jejich zástupce • uvede případný výskyt heterocyklických sloučenin v přírodě a jejich souvislost s alkaloidy • rozebere strukturu pyrrolu, thiofenu, furanu a pyridinu a vysvětlí jejich typické reakce 	<ul style="list-style-type: none"> • Heterocyklické sloučeniny 	<p>OSV : Poznávání a rozvoj vlastní osobnosti</p>
BIOCHEMIE		
<ul style="list-style-type: none"> • charakterizuje jednotlivé přírodní látky a uvede jejich základní biologický význam • rozliší jednotlivé typy lipidů, terpenů, steroidů, sacharidů, bílkovin, nukleových kyselin, enzymů, vitamínů a hormonů a uvede jejich základní zástupce • rozebere strukturu přírodních látek a uvede jejich základní chemické vlastnosti • využívá znalosti základů kvalitativní a kvantitativní analýzy • charakterizuje funkci enzymů a uvede možnosti ovlivnění jejich účinku • vysvětlí podstatu základních metabolických procesů a jejich význam • popíše ATP a jeho význam 	<ul style="list-style-type: none"> • Přírodní látky • Lipidy, terpeny, steroidy • Sacharidy • Bílkoviny • Nukleové kyseliny • Enzymy, vitamíny, hormony 	<p>OSV : Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů</p>